

tekben történő választások titkosak, és minden közösségben egy hét alatt kell lezajlaniuk. A választáson a választók többségének részt kell vennie. Amennyiben ez nem valósul meg, egy hét múlva új választási gyűlést kell tartani, amelyen azonban már a megjelent szavazók száma nem játszik szerepet.

A választások lebonyolítását öttagú választási bizottság felügyeli, melyet a választók soraiból választanak meg. Minden választó annyi nevet jelölhet meg, ahányat az ő szervezete választhat. Az a jelölt győz, aki a legtöbb szavazatot kapta. Szavazategyenlőség esetén sorsolás dönt.¹⁵

Zdeněk Koudelka

Nemzeti kisebbségek és helyi önkormányzatok Csehországban, Morvaországban és Sziléziában¹

National minorities and the local self-governments in the Czech Republic, Morava and Silesia

Minority law guarantees nationality rights only for such specified minorities that has been living traditionally and permanently in the territories of the Czech Republic, Morava and Silesia. Such are the right to use the minority language in official matters, education in the minority language or to receive state assistance. There is, however, no law that would taxonomically give the definition of traditional national minority.

1. Nemzetiségi kisebbség

A nemzetiségi kisebbségek tagjainak jogairól szóló törvény értelmében a nemzetiségi kisebbség a Cseh Köztársaság jelenlegi területén élő cseh állampolgárok által alkotott közösség, amelynek tagjai az etnikai származásuk, a nyelvük, a kultúrájuk és a hagyományaik alapján rendszerint különböznek a többi állampolgártól, és számbeli kisebbséget alkotnak az összlakossághoz képest. Ezzel egyidejűleg pedig a nemzetiségi kisebbség tagjai kifejezik azt az akaratot, hogy őket nemzetiségi kisebbségnek tekintsék, mégpedig azzal a céllal, hogy közösen törekedjenek a saját önazonosságuk, nyelvük és kultúrájuk megőrzésére és fejlesztésére. A nemzetiségi állampolgárok ezzel párhuzamosan kívánják kifejezni és megvédeni a történelmileg kialakult közösségük érdekeit. A tartósan letelepedett külföldiek (akár az oroszokról, az ukránokról vagy a vietnamiakról van szó), nem tesznek eleget a nemzetiségi kisebbségek elismerése kapcsán támasztott követelményeknek egészen addig, ameddig nem szerzik meg a cseh állampolgárságot. Akkor sem tekinthetők jogilag nemzetiségnek, ha egyébként úgy viselkednek és cselekednek, mint nemzeti kisebbség. A csehországi oroszok és ukránok esetében a saját erősödő identitásuk főleg abban nyil-

¹⁵ Zakon o volitvah poslancev iz republike slovenije v evropski parlament (zvpep) http://www2.gov.si/zak/Zak_vel.nsf/0/c12563a400338836c1256c5d003a80fa?OpenDocument; Zakon o državnem svetu (uradno prečiščeno besedilo) (ZDSve-UPB1), Stran 10474. <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2005100&stevilka=4343> (letöltve: 2012. október 1.)

¹ A tanulmány és a fordítása a Nemzetközi Visegrádi Alap (IVF) 60900011. számú projektjének a támogatásával készült. A projekt a NKE KTK-hoz van telepítve és „A migránsok politikai integrációja a V4 (visegrádi) államokban” címet viseli. A tanulmány szerzője a brnói Masaryk Egyetem Jogi Karának docense.

vánul meg, hogy országos méretekben növekszik a görögkeleti² és görög-katolikus hívek létszáma.

A népszámlálás kivételével az állami szervek a Cseh Köztársaságban nem kutakodnak a lakosok nemzetiségi hovatartozása iránt. A tízévenként megtartott népszámláláskor is önkéntes az adatszolgáltatás (legalábbis 2011-től), a megkérdezettek akár két nemzetiséget is megadhatnak (például gyakran így szerepel egymás mellett a cseh és morva nemzetiség), vagy ha úgy kívánják, meg is tagadhatják a válaszádat.

Egyes nemzetiségi jogokat a kisebbségi törvény csak azoknak a minősített kisebbségeknek garantál, amelyek hagyományosan és tartósan Csehország, Morvaország és Szilézia területén élnek. Ilyen például a hivatali nyelvhasználat, a nemzetiségi nyelvű oktatás joga vagy az állami támogatásra való jogosultság. Egyetlenegy jogszabály sem deklarálja azonban taxatív módon, hogy kiket tekintenek hagyományos nemzetiségi kisebbségeknek. A jogalkalmazás szempontjából a következő közösségekről van szó – a szlovák, lengyel, német és roma kisebbségről. Ténylegesen ezekkel a kiemelt nemzetiségi jogokkal leginkább a volt Tescheni Fejedelemség területén koncentráltan élő lengyel kisebbség képes élni. A lengyelek állami támogatással működtetik saját alap- és középfokú iskoláikat, a sajtót és a tescheni helyi színházban lengyel nyelvű színpadot is fenntartanak. A nagyszámú szlovák és a kis létszámú német kisebbség tagjai szétszórtan élnek az egész köztársaság területén, sehol sem alkotnak markáns közösséget, ezért nem is rendelkeznek saját színházakkal és iskolákkal. Sajtójuk és saját rádióműsoraik azonban nekik is vannak. Azt lehet mondani, hogy a hagyományos nemzetiségek már teljesen asszimilálódtak és inkább kétnyelvűek. Gyakran a kisebbségi honpolgárok cseh nyelvismerete jobb, mint az anyanyelvi készségeik. Ez főleg a többgenerációs vegyes házasságok következménye.

A problémamentes asszimiláció alól csak a romák jelentenek kivételt. A roma kisebbség helyzete döntően szociális kérdésnek számít, akkor is, ha gyakran esik szó a kérdés nemzetiségi aspektusairól. Bár reálisan az ország legnépesebb kisebbségéről van szó (a becslések 300 000 főről beszélnek), csak nagyon kevés roma származású polgártárs deklarálja roma nemzetiségi hovatartozását (13 150 fő 2011-ben).³ Az állam támogatja a roma kulturális akciókat, rendezvényeket – például az állami fenntartású Roma Kulturális Múzeumot Brnóban, a roma sajtót és roma nyelvű rádióadást. Roma oktatási intézmények azonban nem működnek.

² Ezen egyház hívei a Cseh Tartományos és Szlovákia Pravoszláv Egyházában tömörülnek.

³ Sčítání lidu 2011, zdroj Český statistický úřad, www.czso.cz (A 2011-es népszámlálás, a Cseh Statisztikai Hivatal)

A nemzeti kisebbség tagjának azon cseh állampolgár tekinthető, aki más nemzetiséget deklarál, mint a csehet, egyúttal kinyilvánítja azon kívánságát, hogy őt a nemzeti kisebbség tagjának tekintsék és kezeljék, azokkal a személyekkel együtt, akik hozzá hasonlóan az adott nemzetiség tagjának vallják magukat.⁴

A törvény rendelkezései nagyon problematikusak, mert nem számolnak a morva és sziléziai nemzet létezésével. Ezeket a közösségeket igazából nem is lehet nemzeti kisebbségnek tekinteni, mert esetükben olyan kisebb nemzetekről van szó, amelyek a cseh nemzet mellett a Cseh Köztársaság alkotóelemeinek tekinthetők.⁵ Ha a morva és sziléziai nemzetet valaki nemzetiségi kisebbségnek tartaná, akkor paradox helyzet alakulhatna ki, miután nagyon sok morvaországi és sziléziai településen ezen nemzetiségek alkotják a többséget, a csehek pedig a kisebbséget. Emiatt elvileg helyes a morva és sziléziai nemzet tagjaira úgy tekinteni, mint ahogyan az egységes Csehszlovákia fennállása idején 1945 után a cseh országrészekben élő szlovákokra és a Szlovákiában élő csehekre tekintettek. Azaz ezek a csehek és szlovákok ténylegesen kisebbségi helyzetben éltek, de a törvények és hatóságok nem úgy kezelték őket, mint a nemzetiségi kisebbsége-

⁴ A nemzetiségi kisebbségek jogairól szóló 2001. évi 273. törvény 2. cikke (§ 2, 8-13 zárona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin).

⁵ Az 1991. évi országos népszámlálás adatai szerint Csehország, Morvaország és Szilézia területén a lakosság 81,2%-a cseh nemzetiségűnek vallotta magát. A lakosok 13,2%-a morvának és 0,43%-a sziléziaianak vallotta magát. További nagy nemzeti csoportnak volt tekinthető még a helyi szlovákság (3,1%), a lengyelek (0,6%), a németek (0,5%). A roma nemzetiséget csak 32 900 fő vallotta be, azaz a lakosság 0,3%-a, bár etnikai szempontból sokkal több roma lakos lakik az országban. Igaz, a többségük a többségi nemzeti csoportokhoz sorolja be magát. A morvaországi és sziléziai járásokban ezek az arányok mások voltak. Brnóban a lakosság 60,9%-a morva nemzetiségűnek vallotta magát, a jihlavai járásban 64,6%, Zlínben 59%. Az opavai járásban a lakosok 11,16%-a sziléziaianak érezte magát, az 5,7%-a pedig morvának. A lengyel kisebbség leginkább a Frýdek-Místek járásban koncentráldott (9,1%) A morvák itt a lakosság 8%-át, a sziléziaiak pedig 2,21%-át alkották. A második „lengyel” járás Karviná volt, a 8,4%-nyi lengyellel, az 5,2% morvával és a 2,79% sziléziaival.

A 2001-es népszámlálási adatok alapján érezni lehetett a többségi csehek javára történő asszimilációs folyamatokat. A lakosság 90,07%-a csehnek vallotta magát, a lakosok 3,63%-a morva nemzetiségűnek (380 474 fő), 0,11% sziléziaianak (10 878), 1,79% szlováknak, 0,50% lengyellel, 0,37% németnek és 0,11% romának.

A 2011-es népszámlálás során viszont megerősödött a morva nemzetiség, hiszen a lakosság 4,95%-a morva nemzetiségűnek vallotta magát (522 474 fő), így a morvák lettek a Csehország, Morvaország és Szilézia második legnagyobb nemzetisége. Nagyon radikálisan lecsökkent viszont a cseh nemzetiségű lakosok száma. Ők most az összlakosság 63,7%-át alkotják (6 732 104 fő), de a csehek így is a legerősebbek. Sziléziai nemzetiségűnek a lakosok 0,1%-a vallja magát (12 231 fő). Harmadik legerősebb nemzetiséget a szlovákok alkotják: az összlakosság 1,4%-a (149 140 fő). Nagyon megnőtt viszont azon személyek aránya, akik semmilyen nemzetiséget nem közöltek a számlalóbiztosokkal – 26% (2 742 669 fő). http://notes2.czso.cz/cz/sldb2011/cd_slldb2011_11_12/index_html_files/PVCR062.pdf

ket. Ilyennek akkoriban csupán a magyar, a lengyel, a német és az ukrán (ruszin) kisebbség számított.⁶

A kisebbségi jogokat Csehországban, Morvaországban és Sziléziában egyéni, és nem kollektív jogként értelmezik. Ebből következően mindig a nemzeti kisebbségek tagjainak a jogairól van szó, nem pedig a nemzetiségi kisebbségek közösségi jogairól. A választási jogszabályok sem garantálják a kisebbségi képviselőt. Csupán egyetlen „kisebbségi“ vonatkozású előírás létezik – amennyiben egy településen a lakosságnak legalább a 10%-a valamely nemzeti kisebbséghez tartozik, akkor ezen nemzetiség nyelvén is ki kell nyomtatni a szavazólapokat.

2. A települések megjelölése

Abban a városban vagy községben, ahol a legutóbbi népszámláláskor egy adott nemzetiséghez az összlakosságnak legalább 10%-a tartozott, a település, a településrészek és az utcák vagy más közterek nevét, valamint az állami és önkormányzati épületek elnevezését a kisebbségi nyelven is fel kell tüntetni. Ennek feltétele az, hogy ezt az adott nemzeti kisebbség képviselői az önkormányzati képviselő-testület mellett működő nemzetiségi kisebbségi bizottságnál kérvényezzék, amelynek támogatnia kell ezt a kérelmet. Itt tehát nem a jogból következő jogosultságról lenne szó, hanem egy olyan lehetőségről, amelynek kihasználása az illetékes bizottság akaratán múlik. Igazából ezt az előnyt csupán a Teschenben és a környékén élő lengyel kisebbség képes kihasználni. A gyakorlatban eddig még nem került sor komolyabb vitára erről a kérdéstről.

3. A települési és a kerületi önkormányzati képviselő-testület tárgyalási nyelve

A képviselő-testület tárgyalási nyelve alapesetben a cseh nyelv. Miután a Cseh Köztársaság lakossága etnikailag meglehetősen homogén, sem az alkotmányos rendet alkotó jogszabályok, sem más törvény nem deklarálja a cseh nyelvet államnyelvnek vagy hivatalos nyelvnek. Ennek ellenére a cseh nyelv a hatóságok eljárásában értelemszerűen rendelkezik ilyen stá-

⁶ A 144/1968 Sb. sz. alkotmányerejű törvény a nemzetiségek jogállásáról Csehszlovákiában.

tussal⁷ – ezen a nyelven folyik ügyintézés és ezen a nyelven tárgyalnak a képviselői testületek. A képviselő-testület tagja, aki valamely nemzetiségi kisebbséghez tartozik, egyúttal a csehtől eltérő anyanyelvvel rendelkezik, egészen addig nem támaszthat igényt arra, hogy a testület vagy akár ő maga más nyelven tárgyaljon, vagy szólaljon fel, amíg erről nem rendelkezik az adott képviselő-testület hivatalos tárgyalási rendje (egyfajta házszabálya). Ilyen esetben igazából tolmácsot kellene biztosítani a számára.⁸ A kivételeket az Európai regionális és kisebbségi nyelvek chartájának értelmében csupán a szlovák nyelv használata (mégpedig az egész ország területén) és a lengyel nyelv használata jelentik. Az utóbbi esetben azonban csak a morva-sziléziai járásokban (Frydek-Místek és Karviná).⁹ Itt a helyi szintű – települési – képviselő-testületek nyelvhasználatáról van szó. A középszintű kerületek szintjén az említett Charta szerint mindenütt csak a szlovák nyelv használatára nyílik lehetőség.¹⁰

4 A települési nemzetiségi kisebbségi bizottságok

Azokon a településeken, ahol a legutóbbi népszámlálás adatai szerint az állampolgároknak legalább a 10%-a a csehtől eltérő nemzetiséghez tartozik, a képviselő-testület létrehozza a nemzetiségi kisebbségek bizottságát. A választott tagokon kívül a bizottság rendelkezik olyan nemzetiségi tagokkal is, akiket az egyesülési törvény¹¹ alapján létrehozott nemzetiségi szövetség delegált. A nemzetiségi kisebbségek képviselőinek azonban mindig legalább a bizottsági tagok felét kell kitenniük. A képviselő-testületnek mindig előre meg kell határozni, hogy összesen hány tagot tudnak delegálni a nemzetiségi szövetségek, továbbá el kell dönteni azt is, hogy azokat hogyan kell szétosztani az egymással esetlegesen konkuráló szövetségek között. Az önkormányzati képviselő-testületen múlik, hogy fenn-

⁷ Jan Filip: *Ústavní právo I*, 2. vydání Brno 1999, s. 160-162.

⁸ A csehszlovák Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság 1926. évi június 26-i határozata, megjelent 13361/26 szám alatt. (Nález československého Nejvyššího správního soudu z 24. 6. 1926 č. 13361/26 (Boh. A 5826/26, v ASPI).)

⁹ A regionális és kisebbségi nyelvek európai chartája, 10. cikk, 1. bek. f)betű (Čl. 10 ods. 1 píš. f) Evropské charty regionálních či menšinových jazyků č. 15/2007 Sb.m.s.) Lásd Harald Christian Scheu: Význam a přínos Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, *Správní právo* 2/2007, 120-125. o.

¹⁰ Ua e)betű.(Čl. 10 ods. 1 píš. e) Evropské charty regionálních či menšinových jazyků č. 15/2007 Sb.m.s.)

¹¹ Az állampolgárok egyesüléséről szóló 1990. évi 83. sz. törvény. (Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů.)

tartja-e magának a szövetségek által jelölt személyek jóváhagyási jogát, vagy inkább automatikusan tudomásul veszi azokat a jelölteket, akiket a nemzetiségi szövetségek jelöltek a bizottságba.

Kérdéses, hogyan történjen a bizottság létrehozása azokon a településeken, ahol a morva és sziléziai nemzet alkotja a többséget. Ha ilyen településeken a cseh nemzetiségű lakosok aránya eléri a 10%-ot, kell-e ott egyáltalán létrehozni a kisebbségi bizottságot? A törvény ezt nem írja elő, hiszen kifejezetten úgy fogalmaz, hogy a bizottságot a nem cseh nemzetiségű állampolgárok számára tartja fenn. Elvileg azonban ezt az opciót sem lehet kizárni. Minden a konkrét település képviselő-testületének az akaratán múlik.

5. A nemzetiségi kisebbségek bizottsága a kerületek szintjén

Azokban a középszintű önkormányzati kerületekben, ahol a legutóbbi népszámlálási adatok szerint legalább 5%-ot ér el azoknak az állampolgárok az aránya, akik a csehtől eltérő, de egymással azonos nemzetiségűnek vallják magukat, a kerületi képviselő-testület köteles nemzetiségi kisebbségi bizottságot létrehozni. A törvény itt ugyan az állampolgárok 5%-áról beszél, de a gyakorlatban valószínűleg mindenütt az összlakosság 5%-ából kell majd kiindulni, mert a publikált népszámlálási adatok a lakosság nemzetiségi arányaira vonatkoznak. Ezen bizottság a választott tagokon kívül a nemzetiségi szövetségek¹² által delegált tagokból tevődik össze. A képviselő-testületnek előre el kell dönteni, hogy hány ilyen tagot delegálhatnak a nemzetiségi szövetségek, és a településekhez hasonlóan azt is el kellene dönteni, hogy mi legyen a helyzet az egymással konkuráló szövetségek esetében. A nemzetiségi kisebbségek tagjainak azonban mindig legalább a bizottság tagjainak a felét kell kitenniük.

A kerületi szintű nemzetiségi kisebbségi bizottságokról szóló törvényi rendelkezések azért nagyon problematikusak, mert egyáltalán nem számolnak a morva és sziléziai nemzet létezésével. E nemzeteket nem lehet nemzeti kisebbségnek tekinteni, hanem inkább olyan kisebb nemzeteknek, amelyek a cseh nemzettel együtt alkotják a Cseh Köztársaság népének alkotóelemeit.¹³

¹² A 83/1990 Sb. sz. törvény az állampolgárok egyesüléséről.

¹³ A morva és a sziléziai nemzet tagjai 1991-ben leginkább Morvaország és Szilézia területén koncentráálódtak. Itt több járásban többségben voltak a cseh nemzetiséget bevalló lakosokkal szemben. A 2001-es népszámlálás szerint legmagasabb arányt a morva nemzetiségűek a Dél-morvaországi Kerületben érték el (17,6%), továbbá a Zlíni Kerületben (10,9%), az Alamouci Kerületben (7,7%) és a Vysočina Kerületben (5%). A cseh és a morva nemzetet leszámítva egyetlenegy

Gyakorlatban a délmorvaországi, zlíni, alamouci és vysočini kerületekben a morvákön kívül egyetlen más nemzetiség sem tesz eleget a törvény számbeli elvárásainak. Ennek ellenére egyes kerületek önkéntes alapon hoznak létre nemzetiségi kisebbségi bizottságokat. Önkéntes alapon működik ilyen bizottság a Karlove Vary-i, a Morvasziléziai és az Ústí kerületében. Egyes kerületi önkormányzatok ugyan nem hoznak létre bizottságot, hanem más nevű szervezetet kreálnak, amelyeknek így értelemszerűen már nem kell eleget tenniük a törvényi előírásoknak. Ilyen például a már említett Dél-morvaországi Kerület, amelynek székhelyén, Brnóban működik a Nemzetiségi Kisebbségi Tanács, valamint ilyen Prága főváros is, ahol a tanács létrehozta a Nemzetiségi Kisebbségekért és az Idegenek Integrációjáért Felelős Bizottságot. További kerületekben sem ilyen jellegű bizottság, sem más szerv nem létezik. Ez is bizonyítja azt a tényt, hogy a morva kerületek nem úgy tekintik a morvákat, mint a nemzetiségi kisebbséget.

6. A települési és kerületi önkormányzati képviselő-testületi választójog és a külföldiek

A települési önkormányzatok szintjén mindazok az uniós polgárok rendelkeznek aktív és passzív választójoggal, akiknek az adott településen állandó lakóhelyük is van.¹⁴ Az uniós polgárok azonban nem lehetnek polgármesterek vagy alpolgármesterek, mert ezen posztok esetében előírás a cseh állampolgárság. Más – azaz a harmadik országbeli - külföldiek semmilyen választójoggal nem rendelkeznek. A kerületi szinten az aktív és passzív választójog egyértelműen kötődik a cseh állampolgársághoz. Tehát azt lehet mondani, hogy a külföldiek választójogi lehetőségeit a Cseh Köztársas-

nemzeti csoport nem érte el sehol az 5%-os küszöböt. A sziléziai nemzetiségű állampolgárok főleg a Morvasziléziai Kerületben éltek, ahol a lakosság 0,8%-át tették ki. A 2001-es népszámlálás során megnyilvánult azon asszimilációs folyamat, amely a csehek növekedését eredményezte. Akkor a lakosság 90,4%-a csehnek vallotta magát, további 3,7%-a morvának, 0,1%-a sziléziainak, 1,9%-a szlováknak, 0,5%-a lengyelnek, 0,4%-a németnek és 0,1%-a romának. Lásd: Český statistický úřad <http://www.czso.cz/cz/sldb/index.htm>.

A 2011-es népszámláláson viszont a Délmorvaországi Kerületben már a lakosok 21,8%-a morvának vallotta magát, a Zlíni Kerületben 16,3%-a, az Alamouci Kerületben 12%-a, a Vysočina Kerületben 7%-a, és végül a Morvasziléziai Kerületben a lakosok 3,8%-a volt morva. Az utóbbi kerületben a lakosok 0,9%-a sziléziainak vallotta magát. Leszámítva a cseheket, semmilyen más nemzetiségi csoport nem érte el ezekben a kerületekben 5%-nál magasabb arányt. Lásd: Český statistický úřad http://notes2.czso.cz/cz/sldb2011/cd_sldb2011_11_12/index_html_files/PVCR062.pdf

¹⁴ Lásd a Lisszaboni Szerződés 22. cikkének 1. bekezdését (Čl. 22 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie - Lisabonská smlouva). Ezt a jogot már a Maastrichti Szerződés vezette be, amely újraszabályozta a Római Szerződés 19. cikkét.

ságban az európai minimum szintjén állapították meg – ez azt jelenti, hogy csak az uniós polgárok szavazhatnak, ám ők is csak a települési szinten.

A lakosság nemzetiségi megoszlása¹⁵

	2011. 3. 26.	2001. 3. 1.	1991. 3. 3.
Összlakosság	10 562 214	10 230 060	10 302 215
cseh	6 732 104	9 249 777	8 363 768
morva	522 474	380 474	1 362 313
sziléziai	12 231	10 878	44 446
szlovák	149 140	193 190	314 877
lengyel	39 269	51 968	59 383
német	18 772	39 106	48 556
roma	5 199	11 746	32 903
nem közölt	2 742 669	172 827	22 017

A lakosság állampolgárság szerinti megoszlása

	2011.3.26	2001. 3. 1.	1991.3.3.	
Összlakosság	10 562 214	10 230 060	10 302 215	
ebből az alábbi állampolgárság	Cseh Köztársaság	10 019 018	10 080 507	10 079 120
	Szlovákia	84 380	24 201	166 363
	Németország	20 780	3 438	.
	Lengyelország	17 865	13 350	.
	Ukrajna	117 810	20 628	.
	Oroszország	36 055	7 696	.
Vietnam	53 110	18 210	.	

Fordította: Halász Iván

ForEneritz Zabaleta

Francia közpolitika a kisebbségek vonatkozásában: a jog merevségeinek enyhítéséhez vezető út¹

French public policy about minorities: the way towards relaxing the rigid laws

The official policy concerning the over-sea territories that departs from the uniform French policy in several areas can be explained on geographical, economic, social and cultural grounds. The regulations of the preambles of the constitution as well as Articles 72-3, 73, 74 provide the necessary constitutional and philosophical basis.

The treatment of the minorities of the mainland could be considered more controversial. Politics tries to find appropriate answers to the specific problems of these minorities by observing the regulation in traditional constitutional frames, e.g. in the case of Corsica and Basque Country. It is strange that though Corsica is separated from France by the sea it counts as a continental area where continental laws are applied. The principles of the equality before the law, unity of the state and the indivisibility of the republic have strictly been considered.

A francia alkotmány² első cikke értelmében Franciaország egy oszthatatlan, laikus, demokratikus és szociális állam. A törvény előtti egyenlőség biztosítva van minden polgár számára, tekintet nélkül származásra, rasszra, vallásra. A francia alkotmányt figyelembe véve nem lehet kétséges a kisebbségek sorsa sem. Franciaország, híven forradalmi örökségéhez – amely a nemzetet tette meg a szuverenitás letéteményesévé – minden alkalommal fellép az olyan törekvésekkel szemben, amelyek elismerése „repedéseket okozhatna” a nemzeti egységben.

Az 1789-es Emberi Jogok Nyilatkozatában a személyek természetes, elidegeníthetetlen, szent jogait kívánták elismerni és védeni. Ennek értelmében csak a nemzet gyakorolhatja – mint politikai corpus – a polgárok akaratából eredő szuverenitást. A polgárt pedig a jog univerzálisan veszi

¹ (Szerző doktorandusz, az EDRC tagja, Pau-i Egyetem, Bayonne-i Multidiszciplináris Kar hallgatója jelen tanulmánya előadás formájában elhangzott 2012. február 13-án a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Közigazgatás-tudományi Kara és a budapesti Francia Intézet által közösen szervezett „Nemzet és kisebbségek az alkotmányos és jogi rendszerekben c. konferencián. A tanulmány fordítása a Nemzetközi Visegrádi Alap (IVF) 60900011. számú projektjének a támogatásával készült. A projekt a NKE KTK-hoz van telepítve és „A migránsok politikai integrációja a V4 (visegrádi) államokban” címet viseli.)

² Az 1958. évi Alkotmány.

¹⁵ Zdroj Český statistický úřad, výsledky sčítání lidu (Forrás: Cseh Statisztikai Hivatal, a népszámlálási adatok), www.czso.cz